

Memòria justificativa de la necessitat extraordinària i urgent del Decret llei pel qual s'adapta el Codi civil de Catalunya a la reforma del procediment de modificació judicial de la capacitat

1. Presentació

L'article 38.3 de la Llei 13/2008, del 5 de novembre, de la presidència de la Generalitat i del Govern, disposa que els projectes de decret llei han d'anar acompanyats d'un informe que justifiqui la necessitat extraordinària i urgent i certifiqui que les mesures proposades són congruents i estan en relació directa amb la situació que s'ha d'afrontar.

La recent Llei de l'Estat 8/2021, de 2 de juny, *per la qual es reforma la legislació civil i processal per al suport a les persones amb discapacitat en l'exercici de la seva capacitat jurídica*, que entra en vigor el 3 de setembre 2021, ha reformat el procediment de modificació judicial de la capacitat d'obrar eliminant la incapacitació i l'ha substituït pels processos sobre provisió de mesures judicials de suport a les persones amb discapacitat.

El llibre segon del Codi civil de Catalunya, relatiu a la persona i la família, dedica el títol II a la regulació de les institucions de protecció de les persones amb la capacitat modificada judicialment, a les quals l'autoritat judicial, per mitjà de sentència, posa en tutela, en curatela o sota una altra mesura temporal de protecció.

La supressió de la modificació judicial de la capacitat implica una nova concepció de la capacitat jurídica de la persona que resulta de la Convenció de Nova York sobre els drets de les persones amb discapacitat, de 13 de desembre de 2006. Aquest fet, obliga a la reforma i al replantejament de les institucions de protecció de les persones majors d'edat que es regulen al Codi civil de Catalunya i a la formulació legal dels nous principis i regles generals sobre els suports en l'exercici de la capacitat jurídica.

El Govern, mitjançant la Comissió de Codificació de Catalunya, adscrita al Departament de Justícia, ja ha fet passos en aquesta direcció amb l'objectiu d'emprendre les reformes sobre la base d'un debat previ de les premisses del nou model i assegurar que el resultat final sigui respectuós amb els drets de les persones amb discapacitat.

En aquest sentit, la Direcció General de Dret, Entitats Jurídiques i Mediació va impulsar un procés participatiu sobre l'adaptació del Codi civil de Catalunya a la Convenció de Nova York, mitjançant la presentació del document Bases de la reforma del Codi civil de Catalunya en matèria de suport a l'exercici de la capacitat jurídica. Aquest procés participatiu va concloure el dia 30 d'octubre de 2020 i les nombroses aportacions de persones individuals i entitats han estat incorporades a les tasques de redacció de l'avantprojecte de Llei encomanades a la Comissió de Codificació de Catalunya.

2. Context normatiu en què s'insereix la proposta

La Generalitat de Catalunya, d'acord amb l'article 129 de l'Estatut d'autonomia de Catalunya, té competència exclusiva en matèria de dret civil, amb excepció de les matèries reservades a l'Estat per l'article 149.1.8a de la Constitució espanyola. En base a aquesta competència, el Parlament de Catalunya va dur a terme una important tasca en l'àmbit del dret de la persona i de família que va culminar amb l'aprovació de la Llei 25/2010, del 29 de juliol, del llibre segon del Codi civil de Catalunya, relatiu a la persona i la família.

El llibre segon del Codi civil de Catalunya, a més de la tutela i la curatela, la configuració de les quals no s'adequa al concepte de capacitat jurídica actual, ja inclou figures, com ara els poders en previsió d'una situació d'incapacitat (article 222-2) o l'assistència (articles 226-1 a 226-7), que operen sense la necessitat de la modificació judicial de la capacitat de la persona concernida. Tanmateix, a la pràctica jurídica la majoria de les mesures acordades per a persones amb discapacitat consisteixen en la potestat prorrogada o rehabilitada, la tutela o la curatela, que s'acomoden a la concepció de la capacitat que mantenia l'existència d'un procés de modificació judicial de la capacitat.

3. Contingut del Decret Llei

L'objecte del Decret Llei que es proposa és, d'una banda, establir el marc substantiu català per dur a terme la revisió de les mesures actualment en vigor d'acord amb la disposició transitòria cinquena de la Llei 8/2021, de 2 de juny, i d'altra banda, establir una nova regulació de la figura de suport judicial que en el futur ha de substituir a Catalunya les actuals tuteles i curateles.

Aquest Decret Llei s'estructura en una exposició de motius, dos articles (article 1. Provisió de suports d'acord amb la legislació civil catalana; article 2. Modificació del Codi civil de Catalunya), tres disposicions transitòries (1a. Assistències constituïdes a l'empara de l'anterior regulació; 2a. Revisió de les mesures judicials en vigor; 3a. Delacions fetes per la pròpia persona), i cinc disposicions finals (1a. Modificació del Decret 188/1994, de 28 de juny, de creació de la Comissió d'Assessorament i Supervisió de les persones jurídiques sense ànim de lucre que tinguin atribuïda la tutela menors i d'incapacitats; 2a. Modificació del Decret 30/2012, de 13 de març, del Registre de Nomenaments Tutelars no Testamentaris i de poders atorgats en previsió d'incapacitat i del Registre de Patrimonis Protegits; 3a Normativa vigent en matèria de capacitat; 4a Projecte de Llei en matèria de suports a la capacitat jurídica de les persones amb discapacitat; 5a. Entrada en vigor).

La figura de suport judicial que en el futur ha de substituir a Catalunya les actuals tuteles i curateles és l'assistència, que s'ha d'adaptar al canvi de model legal sobre la capacitat jurídica ja que l'actual regulació és insuficient i parcial i no fa possible oferir a la ciutadania un instrument de suport flexible i que abraci la diversitat de situacions en què una persona amb discapacitat pot requerir suport en l'exercici de la seva capacitat jurídica. Per això, en aquest Decret Llei es desenvolupa una nova regulació. Aquesta normativa s'haurà d'inserir posteriorment en la reforma integral del Codi civil de Catalunya per adaptar-lo a la Convenció sobre els drets de les persones amb discapacitat.

A partir de l'entrada en vigor d'aquest Decret Llei, el Registre de nomenaments tutelars no testamentaris i de poders atorgats en previsió d'incapacitat passa a denominar-se Registre de nomenaments no testamentaris i de suports a la capacitat jurídica.

4. Justificació de la necessitat extraordinària i de la urgència de la iniciativa

Les mesures contingudes en aquest Decret Llei es dicten a l'empara de l'article 129 de l'Estatut d'autonomia de Catalunya i es fonamenten en l'article 38 de la Llei 13/2008, del 5 de novembre, de la presidència de la Generalitat i del Govern, atesa la necessitat extraordinària i urgent d'adoptar-les per facilitar les sol·licituds de provisió de mesures judicials de provisió de suports a la capacitat jurídica que es demanin, i per permetre l'adequació de les institucions vigents a la nova realitat.

Si no s'aprova de manera immediata una modificació legislativa, l'entrada en vigor de la Llei 8/2021, de 2 de juny, generaria un buit legal a Catalunya, perquè suprimeix el procediment judicial de modificació de la capacitat. Catalunya disposa d'una regulació civil pròpia en la matèria, constitucionalment protegida i actualment vigent. Aquesta Llei estatal, respecte del contingut no processal, de dret civil substantiu, no és d'aplicació directa, ni tampoc d'aplicació supletòria a Catalunya, d'acord amb els articles 111-2 i 111-5 del Codi civil de Catalunya. La regulació civil catalana estaria fortament afectada per l'entrada en vigor de la Llei 8/2021, de 2 de juny, si no es regulen els suports que s'acomoden a la nova concepció de la capacitat, atesa la gran rellevància de les modificacions de caràcter processal que aquesta norma conté. En aquest sentit, la llacuna legal podria comportar indefensió per a les persones en situació de discapacitat majors d'edat que necessitin suports per exercir la capacitat jurídica, alhora que podria donar peu a diverses interpretacions jurídiques per part dels operadors jurídics, la qual cosa produiria situacions excessivament diferents i fins tot contradictòries i, en definitiva, incertesa i manca de seguretat jurídica. Per això, la Generalitat de Catalunya, competent en dret civil, ha d'omplir aquest buit legal, fins que no estigui conclosa la regulació definitiva.

Els diversos instruments legislatius d'urgència o de tramitació ràpida, com les tramitacions urgents o la tramitació per lectura única, no permeten que la modificació legal es pugui aprovar i pugui entrar en vigor abans del dia 3 de setembre. L'únic instrument normatiu que permet la celeritat requerida per cobrir el buit normatiu que es podria produir és el decret llei, que és el que s'adopta per establir el règim dels suports a la capacitat de les persones.

La culminació dels treballs en curs a la Secció de Persona i Família de la Comissió de Codificació de Catalunya ordenarà definitivament el nou marc de les institucions de suport i protecció de les persones amb discapacitat. Amb la finalitat de fer efectiu aquest procés amb la celeritat escaient, la disposició final primera ordena al Govern que, en el termini de dotze mesos, presenti un projecte de Llei en matèria de suports a l'exercici de la capacitat jurídica.

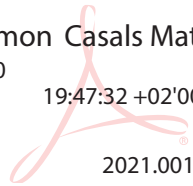
5. Impacte pressupostari

La regulació que es proposa no comporta cap despesa addicional per a la realització de les competències atribuïdes a les disposicions del dret civil català.

Joan Ramon Casals Mata

2021.08.30

19:47:32 +02'00'

2021.001.20145

Barcelona, 30 d'agost 2021